

**Арлингтон нийтийн сургуулиудын Гэр бүлийн амьдралд боловсрол олгохоос Эцэг
эхийн татгалзах маягт - 6-р АНГИ**

СУРАГЧИЙН НЭР: _____ УТАСНЫ ДУГААР: _____

БАГШИЙН НЭР: _____ ОГНОО: _____

Миний бие үүгээр хүүхдээ дараахь зорилтуудаас татгалзах гэсэн сонголтыг хийж байна. Би хүүхдээ татгалзуулсан зорилгынхоо оронд манай хүүхдэд бие даан гүйцэтгүүлэх өөр даалгавар өгөх болно гэдгийг ойлгож байна. Хүүхэд өөр даалгавар дээр ажиллаж байхдаа сургуулийн дүрэм, журмыг дагаж мөрдөх ёстой бөгөөд энэ даалгаварт үнэлгээ өгнө гэдгийг бас ойлгож байна.

ЗӨВЛӨГӨӨ: Хүүхдээ татгалзуулахыг хүссэн зорилго тус бүрийн хажуу талд өөрийн нэрний эхний үсгийг тавиарай.

___ **6.1 Сурагч хувийн ариун цэврийн дэглэм, бэлгийн бойжилтын насандаа тохиолддог биений өөрчлөлтийг ойлгох болно.**

Тодорхойлох тайлбар: Бэлгийн бойжилтын насандаа гарч буй өөрчлөлтүүдийг хувийн ариун цэвэр, шүдний зөв арчилгаа, байнгын шүршүүрт орох, шампуниар угаах, үнэр дарагч бодис, дэвсгэр, тампон хэрэглэж хаях, цэвэр хувцас өмсөх өсөн нэмэгдэх хэрэгцээтэй холбоотойгоор хэлэлцэнэ.

___ **6.2 Сурагч нь хөгжил, хандлага, сонирхолд өсөлтийн үзүүлэх нөлөөллийг тайлбарлана.**

Тайлбар тайлбар: Багш нь бэлгийн бойжилтын насны бие махбодийн өөрчлөлт, бүлгийн болон бүлгийн бус харилцаа, үе тэнгийнхний дарамтын талаар ярилцах боломжийг олгоно. Хувь хүмүүсийн хоорондын ялгааны эерэг ба хэвийн тал дээр онцлон тэмдэглэх.

___ **6.3 Сурагч бэлгийн бойжилтын насандаа тохиолддог бие махбодийн болон сэтгэл санааны өөрчлөлт, тэдгээрийн өсөлт, хөгжилд үзүүлэх нөлөөллийг үргэлжлүүлэн олж тогтоох болно.**

Тодорхойлох тайлбар: Бэлгийн бойжилтын насныханд тохиолддог өөрчлөлттэй холбоотойгоор дараахь сэдвүүдийг хөндөн ярилцана: нойтон зүүд ба эрхтэн босох; сарын тэмдэг, гар хангалга; сэтгэл хөдлөлийн тогтворгүй байдал, эдгээр сэтгэл хөдлөлийг зохих ёсоор илэрхийлэх арга зам; бэлгийн харьцаандаа эерэг хандлагыг төлөвшүүлэх хандлага.

___ **6.4 Сурагч бэлгийн замын халдварт өвчний талаарх үндсэн баримтуудыг эргэн санана.**

Тодорхойлох тайлбар: Хламид, бэлэг эрхтний яршилт, заг хүйтэн, ХПВ, тэмбүү зэрэг бэлгийн замын халдварт өвчний талаархи бодит мэдээллийг өгнө. Бэлгийн замаар дамждаггүй боловч өсвөр насныханд түгээмэл тохиолддог бэлэг эрхтний өвчнүүдийг шаардлагагүй айдсуудыг (үтрээний үрэвсэл, давсгийн үрэвсэл гэх мэт) тайвшруулах зорилгоор тодорхойлсон болно.

___ **6.5 Сурагч ХДХВ-ийн халдвар, түүний үр нөлөө, шалтгааныг тайлбарлах боломжтой болно.**

Тодорхойлох тайлбар: Зааварчилгаа нь ХДХВ болон түүний халдварын талаарх бодит мэдээллийг агуулдаг. Анагаах ухааны мэргэжил нь хамгийн сүүлийн үеийн баримтуудыг оруулахын тулд энэ зорилгыг (мөн эрүүл мэндтэй холбоотой бусад сэдвээр) заахад оролцсон байх ёстой.

— **6.6 Сурагч хүний нөхөн үржихүйн үйл явц, гэрлэлтийн өмнөх бэлгийн үйл ажиллагааг хойшлуулахын ач тусыг нэгтгэн харуулна.**

Тодорхойлох тайлбар: Энэ бол нөхөн үржихүйн үйл явцыг хянах, бэлгийн харьцаанд орохыг хойшлуулах давуу талууд юм. Хариуцлага хүлээх харилцаанд ороогүй хүмүүст бэлгийн харьцаанд үзүүлэх болзошгүй хор хөнөөлийн нөлөөллийг онцоллоо. Үүнд бэлгийн замаар дамжих халдварууд, төлөвлөөгүй жирэмслэлт, нялхсын эндэгдэл, сэтгэлзүйн (нэр хүнд, өөрийгөө үнэлэх гэх мэт), нийгэм, эдийн засаг, сэтгэцийн болон бие махбодийн үр дагавар орно.

— **6.7 Сурагч өөрийгөө болон бусдын аз жаргалд хувь нэмрээ оруулж чаддаг хувь хүний шинж чанаруудыг тодорхойлно.**

Тодорхойлох тайлбар Үүнд хувийн сахилга бат, өөртөө итгэх итгэл, бие даасан байдал, бодит байдлыг хүлээн зөвшөөрөх, бусдыг хүлээн зөвшөөрөх, тэсвэр тэвчээр, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн хэрэгцээнд анхаарал хандуулах, үнэнч шударга байдал, шударга байдал, хамтын ажиллагаа, хичээнгүй байдал, зохих эрх мэдлийг хүндэтгэх, бусадтай харьцахдаа өөрийнхөө хариуцах хариуцлагыг хүлээн зөвшөөрөх зэрэг багтана. Сурагч хувийн болон нийгмийн хариу үйлдлийг зохистой ба эерэг байдлаар хэрэгжүүлнэ. Өөрийгөө болон бусдын хувийн нууц болон хил хязгаарын ач холбогдлыг мөн сурагч хувийн нууцлал, бусдын хил хязгаарыг хүндэтгэж байгаа эсэхийг нягтлах арга хэрэгслийг хэлэлцэнэ.

— **6.8 Сурагч нь хүүхдийн хүчирхийлэл, үл тоомсорлолт, түүний дотор сэтгэл хөдлөл, бэлгийн хүчирхийллийн талаарх нэмэгдүүлсэн ойлголтыг харуулна.**

Тодорхойлох тайлбар: Үүнийг хүчирхийллийн хэлбэр, түүний дотор цахим дарамтыг тодорхойлох, ийм нөхцөл байдлыг эцэг эх, багш, сайд, эмээ өвөө, асран хамгаалагч гэх мэт итгэмжлэгдсэн насанд хүрэгчдэд мэдээлэх хэрэгцээг тайлбарласнаар хэрэгжүүлнэ. Багш нь оюутнуудад хүүхдийн хүчирхийлэл, бэлгийн болон гэр бүлийн хүчирхийллийг мэдээлэх, эмчлэх нөөцийг олж тогтооход тусалдаг.

— **6.9 Сурагч нийгмийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын агентлагууд, тэдгээрийн чиг үүргийн талаар мэдлэгтэй болно.**

Тодорхойлох тайлбар: Зааварчилгаа нь дараах үйлчилгээг үзүүлдэг олон нийтийн байгууллагуудын бэлэн байдлын талаархи мэдээллийг агуулна. Үүнд: хүүхдийг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх, хүчирхийлэлд өртсөн хохирогчдыг эмчлэх; сэтгэцийн эрүүл мэндийн зөвлөгөө; өсвөр насны жирэмслэлтээс урьдчилан сэргийлэх, зөвлөгөө өгөх; гэр бүл төлөвлөлтийн зөвлөгөө; жирэмсний өмнөх асаргаа; мансууруулах бодис хэрэглэхээс урьдчилан сэргийлэх, эмчлэх, дэмжих бүлгүүд; амиа хорлохоос урьдчилан сэргийлэх; бэлгийн замаар дамжих халдвар, түүний дотор ХДХВ-ээс урьдчилан сэргийлэх, эмчлэх; өрхийн эмч, орон нутгийн эрүүл мэндийн газар эсвэл олон нийтийн үйлчилгээний зөвлөлийн үүрэг зэрэг бусад ерөнхий болон тусгай эмнэлгийн үйлчилгээ; цагдаагийн хэлтэс, гал түймэртэй тэмцэх газар, бусад аюулгүй байдлын алба; шашны байгууллагуудын үзүүлдэг олон нийтийн үйлчилгээ. Эцэг эхчүүд эдгээр агентлагуудын талаар мэдэж, шаардлагатай бол тэдний үйлчилгээг ашиглахыг зөвлөж байна.

— **6.10 Сурагч мансууруулах бодисыг хэтрүүлэн хэрэглэх нь хувь хүн, гэр бүл, сургууль, нийгэмд үзүүлэх нөлөөллийг тайлбарлана.**

Тодорхойлох тайлбар: Архи, тамхи, бусад мансууруулах бодисын хувь хүн, гэр бүл, сургууль, нийгэмд үзүүлэх нөлөөллийг өсвөр насныхны тархины хөгжлийн генетикийн эрсдэл ба ургийн хөгжил, донтолт, жолоодлогын бэрхшээл, бие махбодийн болон бэлгийн хүчирхийлэл, сэтгэцийн эрүүл мэндийн асуудал, гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүний хэрэглэсэн тамхийг хэрэглэх аюул ба тамхины хор уршгийг онцлон заана. Эдгээр асуудлыг шийдвэрлэхэд туслах орон нутгийн нөөцийн талаархи мэдээллийг багтаасан болно.

— **6.11 Сурагч бэлгийн амьдрал, хүйсийн хэвшмэл ойлголттой холбоотой олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр ирүүлсэн мэдээг үнэлэх болно.**

Тодорхойлох тайлбар: Сурагчид тавдугаар ангидаа хэвлэл мэдээллийн мэдээг шалгах аас эхлээд зургаадугаар ангидаа бэлгийн амьдрал, хүйсийн хэвшмэл ойлголт, мэдээллийн хэрэгслийн сөрөг мэдээний нөлөөлөлтэй холбоотой олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээс (тоглоом, сошиал чат, бичлэг, аппууд гэх мэт) мэдээ авч үнэлнэ. Бэлгийн мөлжлөг (Snapchat, Instagram, YouTube гэх мэт үл хязгаарлагдах), бэлгийн хүчирхийлэл, бэлгийн дарамтад (цахим дарамт гэх мэт) өртөх, хэвшмэл ойлголтоос зайлсхийхийг онцгойлон ярилцана. Сурагчид хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл нь бэлгийн харьцаатай холбоотой сэтгэцийн эрүүл мэндийн асуудалд хэрхэн нөлөөлж байгааг ойлгож, хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл нь хүмүүсийг өөрсдийгөө хэрхэн харахад яаж нөлөөлж болохыг тодорхойлно.

— **6.12 Сурагчид хүний наймааг тодорхойлж, хаана, хэрхэн тохиолдож байгааг тогтоож, хүүхдүүдийг хүний наймаа, эсвэл бусдын зохисгүй, доромжилсон зан авираас хамгаалж буй хуулиудыг тайлбарлах боломжтой болно.**

Тодорхойлох тайлбар:

Хүний наймааг тодорхойлох, хөдөлмөр эрхлэх ба бэлгийн мөлжлөгийн хоорондын ялгааг таних, хүний наймаа бол ямар ч хүйс, ямар ч насны, ямар ч соёлыг хохирогчоо болгодог гэмт хэрэг гэж хүлээн зөвшөөрөх талаар ярилцана. Сурагчид өөрсдийгөө болон бусдыг хүн худалдаалах нөхцөл байдлаас хэрхэн хамгаалах, хууль хэрхэн хамгаалдаг, хохирогчдод зориулсан нөөц эх үүсвэр, аюулгүй насанд хүрэгчдэд аюултай нөхцөл байдлыг мэдээлэх арга замын талаар ярилцах болно.

— **6.13 Сурагч асуудлыг шийдвэрлэх, гаргасан шийдвэрийнхээ болзошгүй үр дагаварыг тодорхойлоход шийдвэр гаргах чадвараа ашиглана.**

Тайлбар тайлбар: Зааварчилгаа нь шийдвэр гаргах явц, асуудал шийдвэрлэх, харилцааны батлах үр чадварын алхмуудыг багтаасан. Сэтгэцийн эрүүл мэндийн эерэг практикийг ашиглан сурагчид шийдвэр гаргах ба асуудлыг шийдвэрлэх чадварыг өсвөр насныхны бодит асуудал - өөрсдийн асуудал эсвэл тухайн өгөгдсөн нөхцөл байдалтай холбоно. Насан туршийн зорилгодоо хүрэх шийдвэрийн үр нөлөөг онцлон тэмдэглэж, сурагчид гаргасан шийдвэрийнхээ үр дүнг урьдчилан таамаглах болно. Сурагчид нийгмийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, бичвэр мэдээний байнгын буруу хэрэглээ, үүнд бэлгийн тодорхой харилцаанд орох нь эрүүгийн шийтгэл гэдгийг хэлэлцэх болно. Ажил мэргэжлийн болон бусад боломжит сонголтууд нь онцлох бөгөөд шийдвэр гаргах явцад тодорхойлогддог.

**ЭНЭХҮҮ МАЯГТЫГ СУРГУУЛИАС ТОГТООСОН ХУГАЦААНД БӨГЛӨЖ ЗАХИРАЛ
РУУ БУЦААНА УУ.**

ЭЦЭГ ЭХ/АСРАН ХАМГААЛАГЧИЙН ГАРЫН ҮСЭГ:

_____ ОГНОО: _____